

Kalendarz (dla) tematyka (11)

Marek Zbierski

KALENDARZ
TEMATICA
POZNAŃ

Lipiec

1 VII

Mi 1

Gołąb bazylejski (w dialekcie szwajcarskim: Basler Dybli) był pierwszym wielokolorowym znaczkiem pocztowym na świecie wydanym 1 lipca 1845 r. przez pocztę miasta Bazylei. W owym czasie nie istniał jednolity system pocztowy dla całej Szwajcarii. Każdy kanton odpowiadał za własną pocztę. Nominał znaczka 2½ centyma był opłatą za list o wadze do 15 gramów w obrębie miasta Bazylea.

Znaczek wydany w nakładzie nieco powyżej 40 tys. egz. był ważny do końca września 1854 r. i znany jest do dzisiaj na ok. 300 listach.

2 VII

Stworzona w 1898 r. przez grafa Ferdynanda von Zeppelina firma podjęła się budowy sterowca. Pierwszy egzemplarz o długości 128 m i pojemności 11,3 tys. m³ wzniósł się w powietrze 2 lipca 1900 r. Maszyna o nazwie LZ 1 z 5 osobami na pokładzie wzbiła się na wysokość 410 m i w ciągu 17 minut pokonała dystans 6 km. Niestety mimo udowodnienia, że taka konstrukcja ma potencjał, projekt nie zyskał zainteresowania niemieckich władz, a brak kontraktu na budowę kolejnych maszyn sprawił, że firma zbankrutowała.

Mi 2128

3 VII

Mi 1204

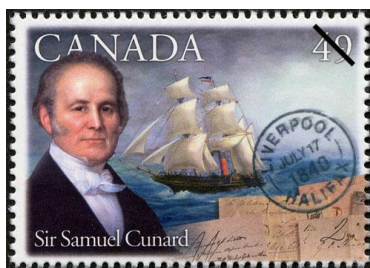

Diabelski młyn (*niem.: Riesenrad*) w wiedeńskim wesołym miasteczku Prater rozpoczął działanie 3 lipca 1897 r. dla uczczenia 50-lecia koronacji cesarza Franciszka Józefa I. Jest obecnie najstarszym na świecie tego typu obiektem, zachowanym w oryginalnym kształcie. Jego średnica wynosi 61 m i z szybkością 2,7 km/h umożliwia zrelaksowanym turystom podziwianie panoramy Wiednia.

Emocjonująca przejażdżka w dużym zamkniętym kilkupersonowym wagoniku to koszt ok. 60 zł. Autor tego kalendarza mógł podziwiać te widoki przed przeszło trzydziestu laty.

4 VII

„Britannia”, parowiec linii Cunard, przyплыł 4 lipca 1840 r. z Liverpoolu do Halifaxu, zapoczątkowując pierwsze regularne połączenie morskie Europy z Ameryką, przewożące zarówno pasażerów oraz przede wszystkim przesyłki pocztowe. Ponad półtora wieku Cunard dominował na rynku pasażerskich połączeń transatlantyckich, stając się jedną z najważniejszych kompanii na świecie.

Mi 2198

5 VII

Yv 1534

Francuski projektant Louis Réard zaprezentował 5 lipca 1946 r. fotoreporterom na paryskiej pływalni Molitor skąpy kostium kąpielowy bikini, którego nazwa pochodziła od atolu Bikini, gdzie właśnie testowano amerykańską broń jądrową. Nowy strój miał wzbudzić takie samo wrażenie, jak nowy rodzaj broni. Dwuczęściowy kostium odśladniał prawie całą kobiecą sylwetkę. Bikini wywołało szok w świecie mody. Zostało nawet zakazane na francuskim wybrzeżu, w Hiszpanii, Włoszech, Portugalii, Australii, a także w niektórych stanach USA.

6 VII

Mi 284

„Układ o wytyczeniu ustalonej i istniejącej polsko-niemieckiej granicy państwowej” podpisali 6 lipca 1950 r. w Zgorzelcu premierzy Józef Cyrankiewicz i Otto Grotewohl. Był to pierwszy w historii polsko-niemiecki układ graniczny, a jego zapisy zostały narzucone obu państwom przez Związek Radziecki.

(Na znaczku: ówczesni prezydenci:

NRD Wilhelm Pieck i Polski Bolesław Bierut).

7 VII

Mi
1737

Joanna d'Arc wcześniej zaczęła doświadczać przeżyć mistycznych i widzeń, dotyczących przyszłości Francji. Pod wpływem jednego z nich udała się w 1429 r. do następcy tronu Karola i namówiła go do koronowania się oraz obrony kraju. Poprowadziła żołnierzy do uwolnienia Orléanu, obleganego przez Anglików. Została ranna pod Compiègne i dostała się do niewoli angielskiej. Oskarżona o herezję zginęła na stosie 30 maja 1431 r.

7 lipca 1456 r. Watykan anulował wyrok i oczyścił ją z zarzutów. Ostatnim akordem pośmiertnego triumfu Joanny była beatyfikacja w 1909 i kanonizacja w 1920 r.

8 VII

Mi 266

Znalezienie drogi morskiej do Indii było celem wyprawy Vasco da Gamy, która na 4 okrętach wyruszyła 8 lipca 1497 r. z portu w Lizbonie. Większość załóg stanowili skazańcy, dla których rejs miał być formą pokuty za przestępstwa. Vasco da Gama udowodnił jednak, że jest urodzonym przywódcą, skutecznie dławiąc wszystkie przejawy niesubordynacji. Ekspedycja zakończyła się 20 maja 1498 r., gdy flotylla zacumowała w Kalikatu. Misja zakończyła się tylko połowicznym sukcesem, gdyż za przyprawy, lokalny władca oczekiwał złota, a nie znacznie skromniejszych подарunków.

9 VII

Mi 212a

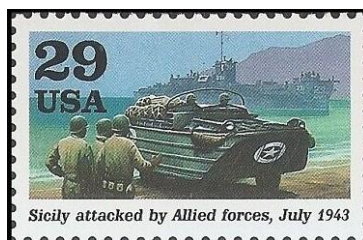

O utworzeniu Wolnego Miasta Gdańsk zdecydował podpisany 9 lipca 1807 r. pokój w Tyłży. Ustalono w nim, że będzie znajdować się pod protektoratem Królestwa Prus i Królestwa Saksonii, de facto jednak protektorat nad miastem sprawowało Cesarstwo Francuskie. Uroczystość proklamacji miała miejsce w Gdańsku 21 lipca 1807 r.

Istniejące w okresie międzywojennym Wolne Miasto Gdańsk (niem. Freie Stadt Danzig) było autonomicznym państwem, jako rozstrzygnięcie traktatu wersalskiego.

10 VII

Łądowanie na Sycylii (operacja „Husky”) 10 lipca 1943 r. było pierwszą dużą operacją desantową aliantów na terytorium Europy. Dla dowództwa, aparatu logistycznego i zaangażowanych 160 tys. żołnierzy lądowanie to było próbą generalną przed lądowaniem w Normandii w 1944 r. Sycylia została podbita w nieco ponad miesiąc, co spowodowało upadek reżimu Mussoliniego we Włoszech.

Mi 2367

11 VII

Pierwszą maszynę frankującą seryjnie przesyłki pocztowe wynaleźli w 1920 r. Arthur Pitney i Walter Boves z USA.

11 lipca 1923 r. firmy Anker, Bafra i fabryka zegarków Furtwängler założyli w Bielefeld firmę handlową Postfreistempler GmbH, dwa lata później przemianowanej na „Francotyp”. Francotyp-Postalia Holding AG jest znaczącym producentem frankownic w świecie.

12 VII

Mi 2252

Zbombardowanie hiszpańskiego miasteczka Guernica przez samoloty Legionu Condor podczas wojny domowej pod koniec kwietnia 1937 r. spowodowało nie tylko zniszczenia, ale śmierć ponad 4 tys. jego mieszkańców. Pablo Picasso zaprezentował swój słynny obraz 12 lipca 1937 r. podczas otwarcia pawilonu hiszpańskiego na Międzynarodowej Wystawie Sztuka i Technika w Paryżu.

13 VII

Mi BI 41

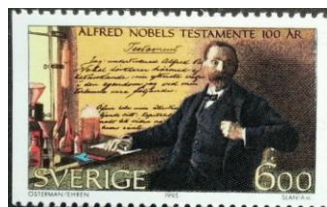

Napis „HOLLYWOODLAND” zaprojektowany przez Thomasa Fiska Goffa ustawiono 13 lipca 1923 r. jako reklamę budowanego niedaleko osiedla mieszkaniowego o tej nazwie. Z czasem napis przestał być reklamą nieruchomości, a jako „HOLLYWOOD” stał się synonimem amerykańskiego przemysłu filmowego.

Napis usytuowany jest na zboczu góry Lee w łańcuchu niewysokich gór Santa Monica w Los Angeles. Litery są białe, mają wysokość 14 metrów, a długość całego napisu wynosi obecnie (od 1949 r.) 110 metrów.

14 VII

W maju 1867 r. Alfred Nobel uzyskał brytyjski patent na dynamit. 14 lipca 1867 r. po raz pierwszy zademonstrował go w kamieniołomie Merstham w Surrey w południowej Anglii. Demonstracja ta miała przekonać władze i potencjalnych użytkowników o bezpieczeństwie dynamitu.

Mi 1917

15 VII

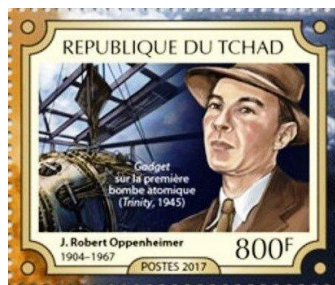
Sześciogodzina bitwa pod Grunwaldem 15 lipca 1410 r. zakończyła się zwycięstwem wojsk polsko-litewskich.

15-groszowy znaczek z tzw. serii historycznej z 1938 r. (Fi 310-22) miał kilka „wcielań”. Granatowy, przedstawiający króla Władysława Jagiełłę na koniu, zamierzającego przebić włócznią leżącego na ziemi Krzyżaka, spowodował notę dyplomatyczną ambasadora Niemiec. Zmieniono projekt na inny, w barwie brązowej, przedstawiający parę królewską (Władysława Jagiełłę i Jadwigę) i dwa skrzyżowane miecze na płaszczu krzyżackim. Definitywny znaczek miał jednak jeszcze inny „neutralny” ornament z herbami (*patrz okładka str. 3*).

16 VII

Mi 3053

Pod kryptonimem „Trynity” (ang. Trójca) Robert Oppenheimer przeprowadził 16 lipca 1945 r. na pustyni w Nowym Meksyku (USA) pierwszy naziemny test broni atomowej. Zdetonowana bomba plutonowa zapoczątkowała erę atomu. Był to sprawdzian jednego z rozwiązań konstrukcyjnych ładunków jądrowych. Trzy tygodnie później na Hiroszimę i Nagasaki zostały zrzucone dwie bojowe bomby jądrowe Little Boy i Fat Man.

17 VII

Walt Disney zaproponował utworzenie nowego typu parku rozrywki. 17 lipca 1955 r. otwarto w Anaheim, 40 km od Los Angeles, gigantyczne wesołe miasteczko „Disneyland” o pięciu oddzielnych obszarach tematycznych. W pierwszym sezonie odwiedziło go ok. 3,8 mln ludzi (obecnie ok. 15 mln rocznie). Na świecie powstało dotychczas przeszło 3 tys. parków, a „Disneyland” stał się symbolem nowego typu parków rozrywki. Tylko w USA jest ich przeszło 300.

18 VII

Mi 22

Maria Curie-Skłodowska oraz Pierre Curie poinformowali 18 lipca 1898 r. opinię publiczną o odkryciu polonu. To jeden z dwóch zdefiniowanych i opisanych przez nich radioaktywnych pierwiastków. Polon otrzymał symbol Po. Pierwiastek, którego liczba atomowa wynosi 84, został nazwany na cześć Polski.

19 VII

Mi 3433

Paryskie metro uruchomiono 19 lipca 1900 r. na wystawę światową. Pierwsza linia prowadziła od Porte de Vincennes do Porte Maillotti, miała obsługiwać teren igrzysk olimpijskich w Lasku Vinceńskim. Wejścia do metra zaprojektował w stylu secesyjnym i art nouveau architekt Hector Guimard.

Obecnie 16 linii metra o długości ok. 220 km obsługuje przeszło 300 stacji.

20 VII

Mi 613

Jednym z najważniejszych elementów ceremonii otwarcia igrzysk olimpijskich jest moment zapalenia znicza olimpijskiego. Aby podkreślić związki współczesnych zmagañ z tradycją, z greckiej Olimpii biegnie sztafeta, która przenosi ogień do kraju-gospodarza. Symbol ten wymyślili jednak naziści. Na berlińskie igrzyska sztafeta z pochodnią pokonała ponad 3 tys. km i 20 lipca 1936 r. na stadion wbiegł z nią olimpijczyk Fritz Schilgen.

W 1948 r. ponownie zorganizowano sztafetę olimpijską, z Olimpii do Londynu.

21 VII

Mi 990

W ramach programu Apollo wylądował na Księżycu pierwszy statek załogowy Apollo 11. W nocy z 20 na 21 lipca 1969 r. przeszło 500 mln widzów na całym świecie oglądało w telewizji, jak Neil Armstrong dokonał historycznego kroku na powierzchni Srebrnego Globu. Lądowanie to było finałem bezprecedensowego wyścigu między Sowietami i Amerykanami.

Osiągnięto tym samym cel, który postawił prezydent USA John F. Kennedy w 1961 r., polegający na wysłaniu człowieka na Księżyc i bezpiecznym powrocie na Ziemię przed końcem dekady.

Osiągnięto tym samym cel, który postawił prezydent USA John F. Kennedy w 1961 r., polegający na wysłaniu człowieka na Księżyc i bezpiecznym powrocie na Ziemię przed końcem dekady.

22 VII

Fi 495

Trasa W-Z (Trasa Wschód-Zachód) – pierwsza większa inwestycja komunikacyjna po II wojnie światowej w Warszawie, zrealizowana w latach 1947-49, została oddana do użytku 22 lipca 1949 r. w dniu Narodowego Święta Odrodzenia Polski.

23 VII

Mi 337

Zniszczony w 1993 r. przez wojska chorwackie Stary Most nad Neretwą został odbudowany i oficjalnie otwarty 23 lipca 2004 r. Wykorzystano 1088 starych bloków kamiennych. Pochodzący z 1655 r. zabytek i symbol miasta Mostar w Bośni i Hercegowinie został też wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

24 VII

Mi 983B

Pierwszy automobil na świecie – trójkołowy pojazd napędzany silnikiem spalinowym – zbudował Carl Benz w 1885 r. Zmotoryzowaną karocę z jednocylindrowym silnikiem o mocy 1,1 KM pod tylnym siedzeniem Gottlieb Daimler zaprezentował 24 lipca 1886 r. Automobil rozwijał szybkość 16 km/h. Tak narodziły się samochody. Oba modele można zobaczyć w muzeum firmy Mercedes-Benz w Stuttgarcie.

25 VII

Rankiem 25 lipca 1909 r. Francuz Louis Blériot przeleciał samolotem nad kanałem La Manche, z Les Barraques do Dover, pokonując odległość 37 km w nieco ponad 36 minut. Był to pierwszy w historii udany przelot nad dużym zbiornikiem wodnym. Jego przelot był efektem rywalizacji z innymi lotnikami. Tym wyczynem Blériot zapoczątkował dynamiczny rozwój przemysłu lotniczego.

26 VII

Mi 294

Mi 880

Ludwik Zamenhof (właściwie Eliezer Lewi Samenhof), urodzony w Białymstoku w 1859 r. polski lekarz okulista, władał siedmioma językami. Doszedł do wniosku, że kluczem do ułatwienia zrozumienia języka i postępowania się nim jest usunięcie z niego zbędnych form. 26 lipca 1887 r. opublikował pod pseudonimem Doktor Esperanto „Język międzynarodowy”. Zrzekł się wszelkich należnych mu praw i oddał esperanto na użytek całej ludzkości. W latach 1907-17 był ośmiokrotnie nominowany do Pokojowej Nagrody Nobla.

27 VII

Mi 2082

Ostatnie tygodnie życia Vincent van Gogh spędził w miasteczku Auvers-sur-Oise, trzydzieści kilometrów od Paryża. W szybkim tempie stworzył kilka obrazów. Prace te są swoistym pamiętnikiem tygodni, w trakcie których wielkie nadzieje zastąpiło skrajne zwątpienie, a rozpacz doprowadziła do tragicznego finału – samobójstwa, po którym, 27 lipca 1890 r., zmarł. Według znawców, ostatnim jego obrazem było „Pole pszenicy z krukami” (obecnie w muzeum w Amsterdamzie).

28 VII

TGV (Train à Grande Vitesse) to jedne z najszybszych pociągów na świecie, poruszające się z szybkością 300-320 km/h. Łączą Paryż z największymi ośrodkami kraju, między innymi z Lyonem, Lille czy Marsylią oraz docierają do krajów sąsiadujących z Francją. Pierwsze składy TGV opuściły zakłady Alstom 28 lipca 1978 r. Rekord prędkości, wynoszący 574,8 km/h, został ustanowiony we Francji w kwietniu 2007 r. przez pociąg TGV V150.

29 VII

Po 30 latach budowy, 29 lipca 1836 r., odsłonięto na paryskim Placu Gwiazdy (obecnie Plac Charles-de-Gaulle'a) łuk Triumfalny. Od 1921 r. stał się Grobem Nieznanego Żołnierza. Budowla ma niespełna 50 m wysokości i 45 m szerokości.

Mi 263

30 VII

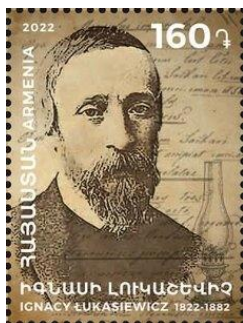
Propagandowa polskojęzyczna rozgłośnia radiowa nadająca z Moskwy wyemitowała 30 lipca 1944 r. czterokrotnie (o godz. 15.00, 20.55, 21.55, i 23.00) komunikaty nawołujące ludność Warszawy do powstania przeciw Niemcom. Audycje te, interpretowane jako sygnał, iż komuniści szykują się do wystąpienia zbrojnego w Warszawie, były jedną z przyczyn podjęcia przez Komendę Główną Armii Krajowej decyzji o rozpoczęciu powstania.

Fi U338

31 VII

Mi 1272

Lampami naftowymi wynalezionymi przez Ignacego Łukasiewicza oświetlono po raz pierwszy salę operacyjną szpitala we Lwowie podczas operacji 31 lipca 1853 r. Umożliwiło to przeprowadzenie nocnej operacji ratującej życie pacjenta.

Pierwsza lampa naftowa jego konstrukcji zawisła 30 marca 1853 r. w witrynie apteki we Lwowie, gdzie pracował. Jej jasność odpowiadała światłu dawanemu przez 8-10 woskowych świec średniej wielkości.

W 1854 r. zapłonęła w Gorlicach pierwsza na świecie uliczna lampa naftowa.